

Ateliér:

Téma práce:

Ročník/semestr/rok:

Autor:

Vedoucí práce:

Konzultant:

AG033 Obnova památek

Obnova městských lázní v Malých Svatoňovicích

2. / letní / 2019/2020

Markéta Faryová

Ing. arch. Lea Vojtová, Ph.D.

Ing. Lubor Kalousek, Ph.D.

Obsah

Esej	01
Průvodní zpráva	02
Situace širších vztahů	03
Situace místa stavby	04
Zhodnocení stávajícího stavu objektu	05
Koncepce obnovy a stavební program	06
Půdorysy	07
Řezy	13
Pohledy	14
Vnější výraz	16
Materiálové řešení	18
Vizualizace	19
Detail	22
Fotografie modelu	23

Přístup architekta k památkám

Přístup k obnově památek se během doby mění a vyvíjí v závislosti na ekonomických, společenských a kulturních poměrech v daném území. Obecně jde o změnu chápání architekta o to, co má hodnotu.

Před staletími šlo o prosazování snahy o slohovou čistotu, později o snahu o co nejpřesnější zobrazení a nahrazování původní hmoty přesnějšími prvky. Na přelomu 19. a 20. století vývoj dospěl k moderní teorii o přístupu k památkové péči a umělecká díla jsou zkoumána z poznání a pochopení estetických představ doby vzniku díla (a ne z doby dneška). Uplatňování vědeckého zkoumání objektů způsobilo postupy, které vedly k odkrývání a prezentaci všech slohových období objektu. Problémy s touto metodou vedly k tomu, že architekti začali usilovat o ucelený estetický výraz. Další vývoj vedl ke kombinaci posledních dvou přístupů.

Obnova památek dnes vyžaduje po architektovi nalézt vyvážený individuální přístup zohledňující historickou hodnotu objektu, stavebně technický stav, potřeby budoucího využití, pravidla pro obnovu a další faktory.

Architekt zabývající se obnovou hodnotné památky přebírá morální odpovědnost vůči budoucnosti a dalším generacím, které si na dílo budou utvářet názory a budou jej hodnotit, stejně tak, jak to děláme nyní my.

Obnova památek je citlivým tématem také proto, že se jedná o objekt, který již někdo před námi navrhl. Někdo, kdo měl určité vize a představy. Proto by bylo dobré, aby architekt přistupoval k obnovovaným stavbám tak, že se pokusí brát jejich autora v úvahu a vcítit se do jeho smýšlení ohledně dané stavby, aby nedošlo ke ztrátě původního tvůrčího projevu autora.

Stavba však zároveň mohla v pozdějších dobách projít úpravami nebo přestavbami, takže žádoucí je také zabývat se vývojovými etapami a pochopit je. Představují totiž doklad o vývoji obyvatelstva a jejich postoji ke stavbě, udržují povědomí o historických změnách a příčinách těchto změn, přičemž se může jednat i o změny eticky problematické nebo negativní.

Žádná významná stavba na svém místě nevznikla jen tak. Byla postavena z nějakého důvodu a stala se součástí sídla. Lidé k ní měli nějaký vztah, ať už pozitivní, tak např. v případě zámeků a hradů jako symbolů šlechty vztah většinou negativní. Od své výstavby se utváří její příběh až do současnosti, kdy přichází na řadu architekt, který svým zásahem ovlivní pokračování a budoucnost. Proto by měl každý prodělat kroky vedoucí k pochopení historie stavby, její atmosféry a širších vztahů, tak aby místo stavby a okolí zásah přijmulo.

Mezi důležité zásady patří pečlivost a bedlivé rozlišování hodnot, aby špatným rozhodnutím nedošlo k zániku významné části. I když z toho vyplývá větší časová náročnost, je lepší se nad touto problematikou dostatečně dlouho zamyslet, kvůli vyvarování se chybám, které by již nešly napravit.

I přesto, že objekt obsahuje méně hodnotné či více hodnotné prvky a části, stavební dílo minulosti je obnovováno jako celek, architekt by neměl zapomínat na výslednou interpretaci stavebního díla, která by měla působit jednotně.

Ještě by se nemělo zapomínat na šetrnost přístupu k dochované historické substanci, zásadu věrnosti, dodržování základních principů a metod slohů a uplatňování kontextuálního přístupu.

Je toho mnoho, na co architekt nesmí zapomenout, na co si musí dát pozor a velké množství věcí, které se dají pokazit. V minulosti bylo provedeno spoustu obnov památek, jejichž autoři konali v dobrém úmyslu, a i přesto jsou nám dnes představovány jako příklady špatného řešení.

Ale i když jde o tak zodpovědnou a náročnou disciplínu, má své důležité poslání, díky jemuž dnes můžeme obdivovat památky, poznávat minulost a přiblížit si životní prostředí našich předků.

Vymezení a účel stavby

Řešené území objektu Městských lázní se nachází v severovýchodních Čechách v Královéhradeckém kraji v obci Malé Svatoňovice. Obec leží pod Jestřebími horami v povodí Úpy, má rozlohu 676 ha a žije zde přibližně 1500 obyvatel. Řešený objekt se nachází v centrální části obce na náměstí Karla Čapka, kde stojí také např. kostel Sedmi radostí Panny Marie, kulturní dům, knihovna, kaple se studánkou, park s pomníkem Bratří Čapků a také různá stravovací zařízení, pro obci jde tedy jednoznačně o nejvýznamnější veřejné prostranství. Náměstí slouží také jako křižovatka místních komunikací III. třídy.

Objekt je v současnosti využíván k funkcím jako obřadní síň, Muzeum bratří Čapků, úsek se zdravotnickými zařízeními (praktický lékař, zubař, manikúra, pedikúra), městské byty a veřejné toalety. Ve svém návrhu rozšiřuji Muzeum bratří Čapků o prostory obřadní síně a nejvyšší podlaží bude využíváno jako multifunkční sál. Úsek lékařů a byty zachovávám v původním rozsahu. Objekt získá novou funkci a to v části bývalých lázní, kde navrhuji nové prostory wellness.

Shrnutí historie a stavebních etap místa a řešeného objektu

Budova je z přelomu 18. a 19. století, původně měla valbovou střechu pravděpodobně s krytinou ze střešních pálených tašek, liseny, členěnou fasádu, osmidílné okenní tabule a sloužila jako léčebné lázně a hostinec. Po požáru v roce 1930 byla nahrazena valbová střecha novou valbovou střechou s falešnou mansardou se šablonovou krytinou. Fasáda ztratila členění, zachovány byly pouze okenní římsy. Okna byla dvoudílná. V objektu byl obnoven provoz lázní s očištnou funkcí, dále se zde nacházel byt a ordinace lékaře a penzion Zaltman. Roku 1946 vzniklo Muzeum bratří Čapků. Vzhled budovy je stále stejný, změnilo se ale opět členění oken na šestidílné, to je bližší původnímu členění a krytina byla zaměněna za plechovou.

Koncepce zásahu do stavební podstaty a stávajících konstrukcí

V návrhu se snažím zachovat původní barokní zdivo, tvar střechy s falešnou mansardou a klenuté prostory. Dále jsem očistila objekt od rušivých příček a přístaveb na fasádě. V objektu se snažím prosadit tradici lázeňství obnovením funkce v podobě wellness a u stávajících funkcí se snažím o vylepšení podmínek s ohledem na hodnotné konstrukce. Dále se návrh soustředí na připomenutí starších vrstev fasády, úprava zahrnuje obnovení šambrán, římsy a výměna plechové krytiny za pálené střešní tašky.

Urbanistické řešení

Předprostor objektu slouží zároveň jako náměstí, křižovatka a parkoviště, dá se zaparkovat také přímo před objektem. Náměstí není zcela uzavřené a na západní straně ho obklopuje park. Současná podoba prostoru není příliš důstojná vzhledem k budově městských lázní a i k ostatním objektům. V návrhu bych chtěla vymezit předprostor lázní rozdílným povrchem, tradičně vyznívajícím kamenným dlážděním. Parkování přímo před objektem by tedy bylo zcela zrušeno. Byl by tak vytvořen prostor, který může být využíván pouze lidmi. Vstupy do lázní a do muzea jsou orientovány právě z toho prostoru. Vstup k lékařům a k bytům se nachází na „odvrácené“ straně od náměstí na západní straně fasády objektu. Z toho důvodu navrhuji vyrovnávací schodiště k tomuto místu, které přicházejícím lidem zkrátí cestu. Západní fasádu i celkově prostor před ní očišťuji od přístavků a tím zde vzniká větší prostor k již vybudovanému parkovišti.

Architektonické a dispoziční řešení

Výtvarný záměr se řídí koncepcí obnovy, vnější vzhled se částečně navrácí k pozdně barokní podobě, nově navržené prvky a detaily mají novodobou podobu. Západní křídlo patří muzeu, vstup vede do prodejny lístků do muzea a suvenýrů a je zde taky část expozice. Do 2np je přesun zajištěn bezbariérově nově navrženým výtahem nebo schodištěm

vedle průjezdu. 2np obsahuje kromě expozice také toalety pro návštěvníky a sklad. Poslední podlaží zabírá víceúčelový sál se zázemím.

V 1np v lázeňském křídle je navržen provoz wellness, za vstupem je recepce vedoucí do šaten, které ústí na hlavní dlouhou chodbu, ze které se dá jít do jednotlivých místností – sauna s ochlazovací místností, bazén, vířivka, odpočívárna, masáže. V oddělené části se nachází zázemí technické a pro personál. 1np je od 2np úplně odděleno. Do 2np se dá dostat jiným vstupem (na východní straně fasády) přímo na schodiště. V 2np se nachází praktický lékař, zubař, terapeut a kosmetika. Schodiště vede i do 3np se 4 byty – 1x garsonka, 2x jednopokojový byt, 1x dvoupokojový byt.

Konstrukční řešení

Svislé nosné konstrukce spodních podlaží tvoří smíšené zdivo – cihly plné a kámen, ve vyšších podlaží zdivo cihelné. Nové otvory v nosném zdivu budou nést překlady – nosníky I 140. V muzeu je navržen nový výtah pro bezbariérový přístup, výtah má částečně prosklenou šachtu a musí kvůli němu být v 1np odstraněna část klenby a v 2np část trámového stropu, v posledním podlaží bude v multifunkčním sále odstraněn strop v celém rozsahu, čímž dojde k otevření krovu. Ten bude nově zateplen minerální izolací a to s umístěním mezi krokvy. Množství mokrých provozů ve wellness v 1np budou odvětrány pomocí v současné době nevyužívaných komínů (zděné z cihel v 1np skryté ve zdivu). Vzduchotechnika a technické zázemí je navrženo v podkroví. Do objektu je přiváděna centrálně ohřívána voda. V 1np by bylo vhodné vybudovat nové podlahové topení (je nutné nejprve provést sondu), v případě proveditelnosti s využitím topných fólií. Ostatní prostory by měly být doplněny deskovými radiátory.

Základní výměry

Zastavěná plocha: 635,689 m²

Užitková plocha: 977,09 m²

Obytná plocha: 167,3 m²

Obestavěný prostor: 5 447 m³

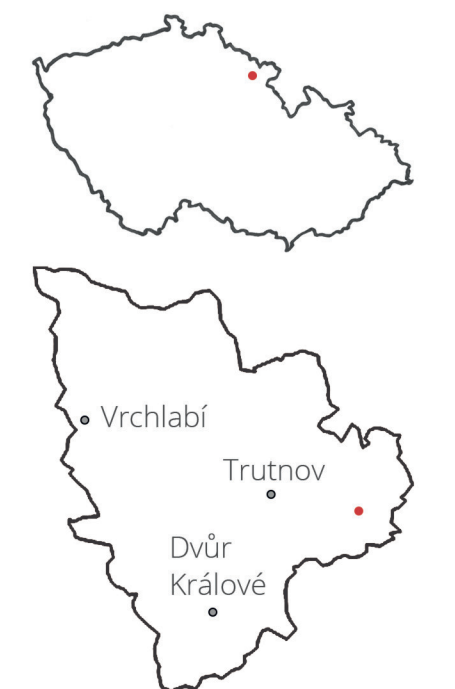
Přibližné náklady: 27 235 000 Kč (5000 Kč/m³)

Legenda

- řešené území
- řešený objekt
- stávající zástavba
- plochy lesa
- místní komunikace
- železnice

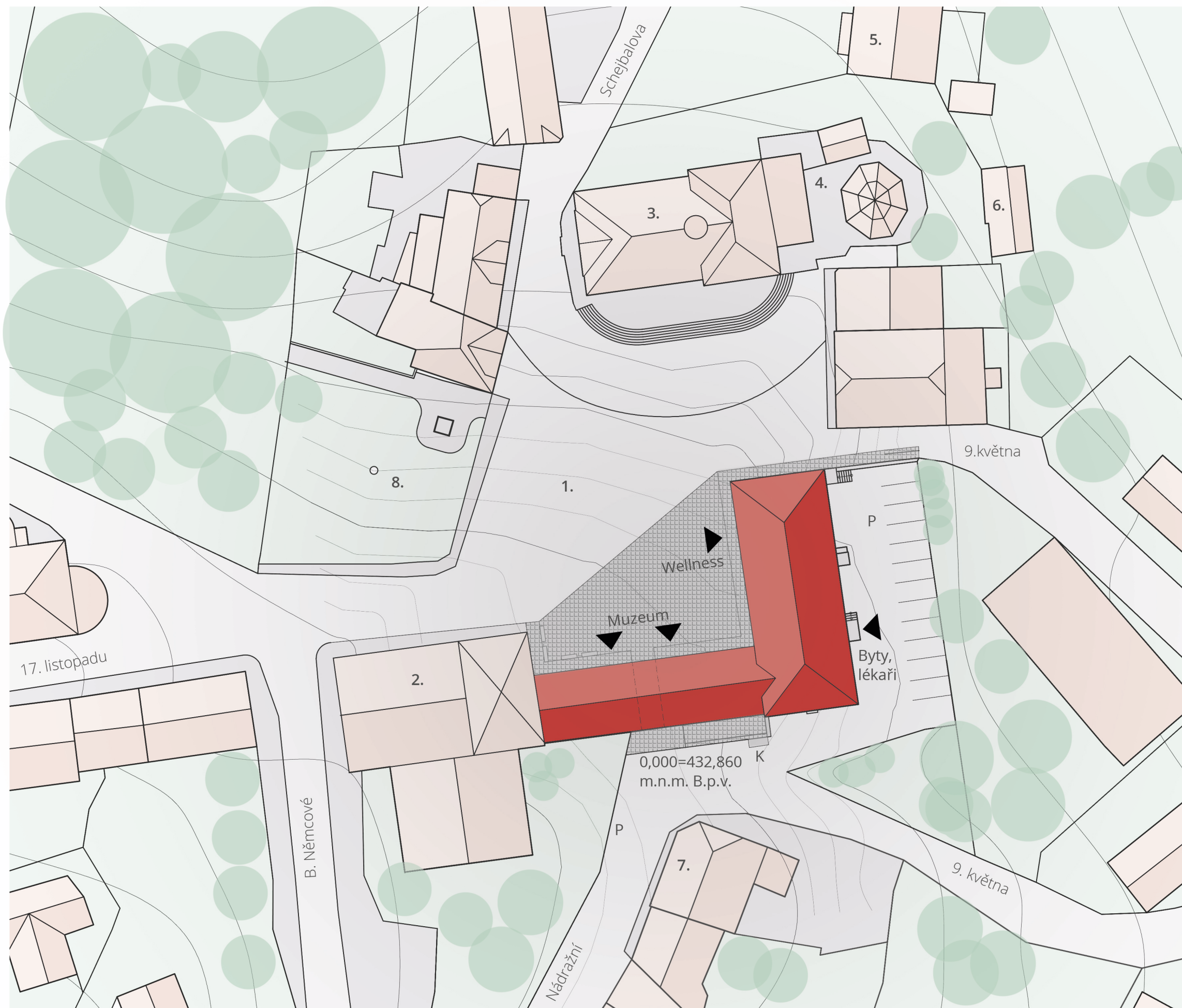
- 1. Náměstí Karla Čapka
- 2. bývalý štola
- 3. Mariánský sad
- 4. mateřská škola
- 5. hřbitov
- 6. základní škola (1.st.)
- 7. základní škola (2. st.)
- 8. střední škola
- 9. obecní úřad, pošta
- 10. vojenské muzeum
- 11. autobusové nádraží
- 12. železniční stanice
- 13. sportovní areál
- 14. smíšené zboží
- 15. pivnice
- 16. restaurace
- 17. pizzerie, kavárna

M 1:5000

0 100 300

Legenda

- řešený objekt, polyfunkční využití
- stávající zástavba
- komunikace
- zpevněné plochy
- dlažba kamenná
- zeleň
- vstupy do budovy

- 1. Náměstí Karla Čapka
- 2. kulturní dům
- 3. kostel Sedmi radostí Panny Marie
- 4. kaple se studánkou
- 5. fara
- 6. bývalý farní domek
- 7. restaurace
- 8. pomník bratří Čapků

- P parkování
- K místo pro kontejnery

M 1:500

0 5 15

SITUACE MÍSTA STAVBY 04

pohled na objekt z náměstí Karla Čapka

„přílepek“ ze 30. let na východní fasádě

nedávno vybudovaný výtah na východní fasádě

1NP - bývalé lázně, chodba

klenby v 1NP

pohled do chodby ve 3NP u městských bytů

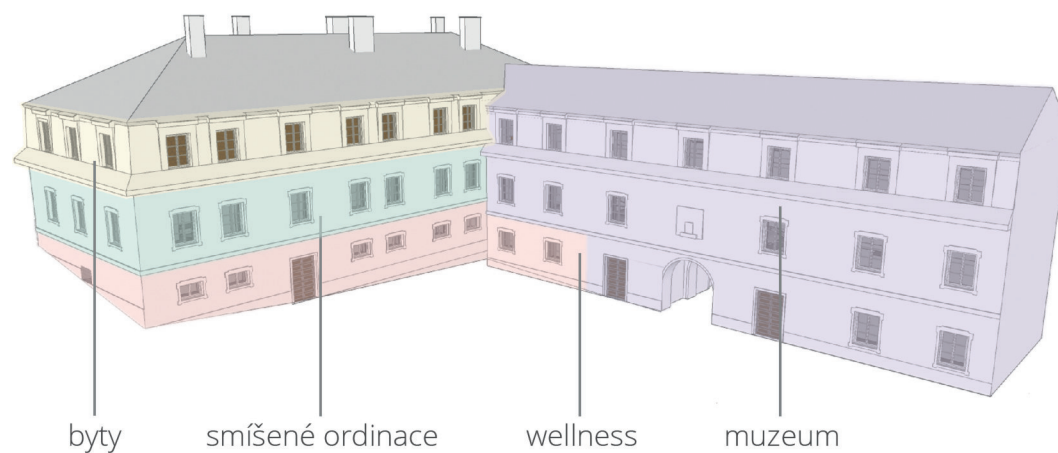
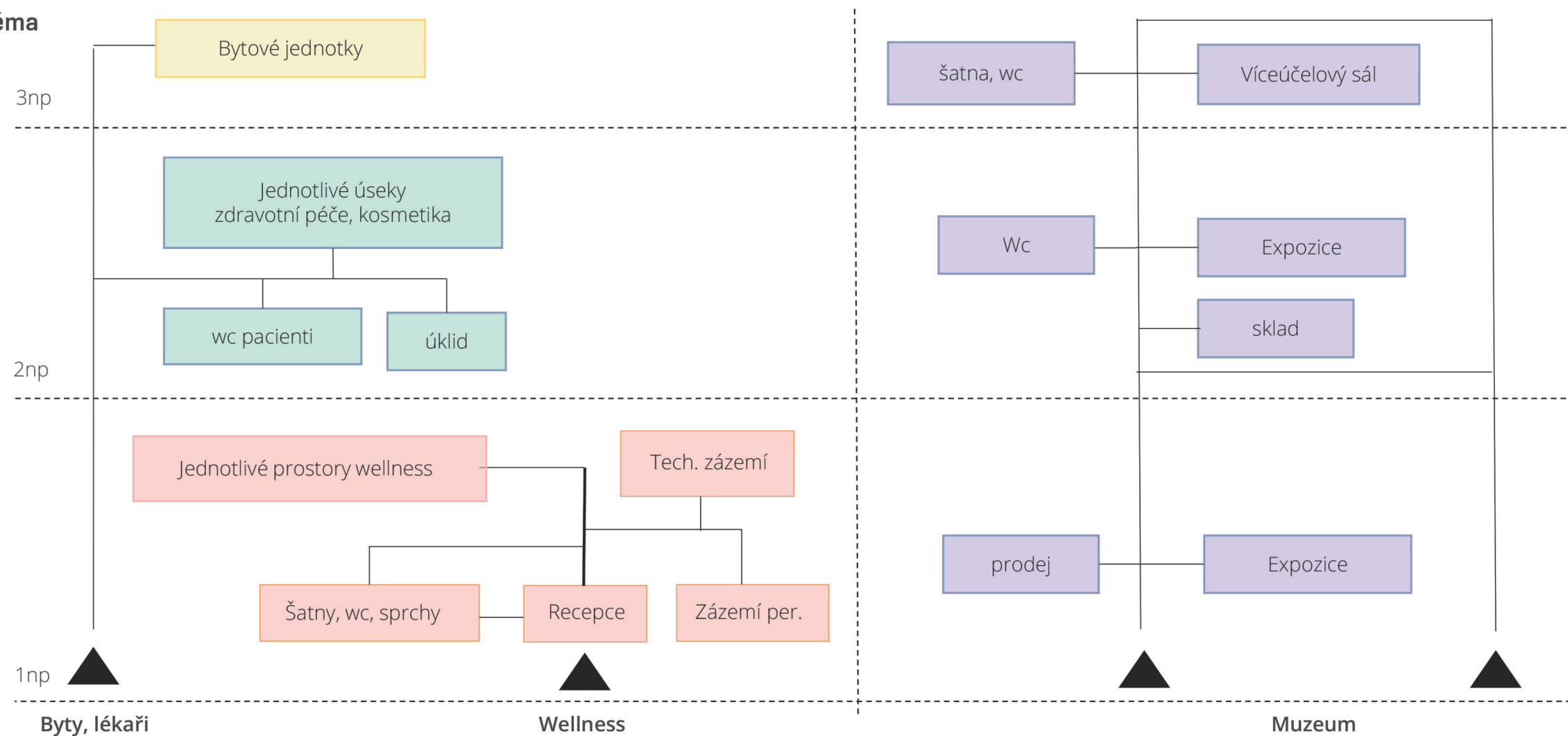
pohled do krovu

projevy vlhkého zdiva

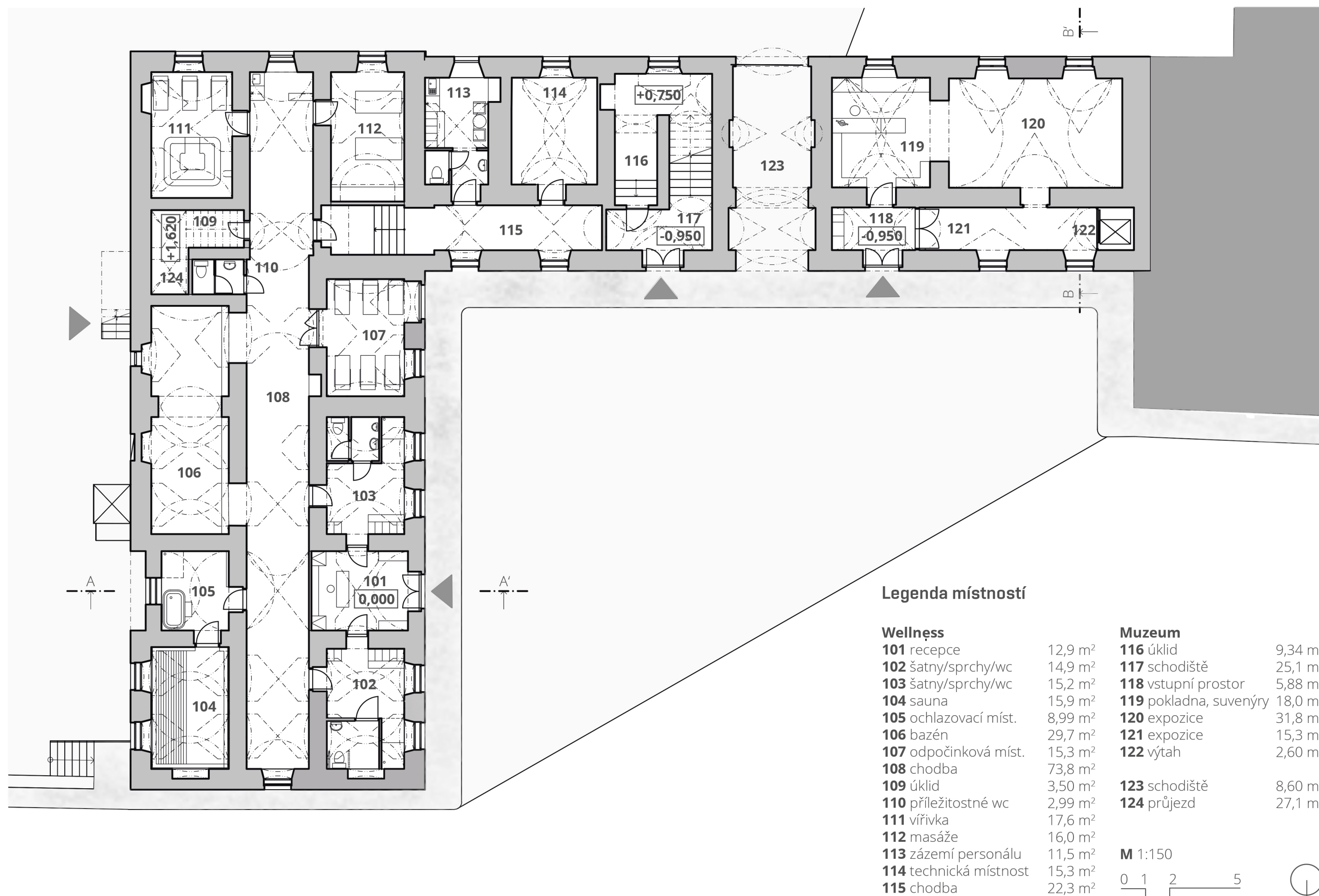
Nejzachovalejší vrstvou je rekonstrukce z období první republiky s očištěním od veškerého zdobení fasády. Nedávná výměna oken za šestidílná se snaží přiblížit historickému stavu, ale se strohou fasádou tvoří podivný mix. Objekt získal taky na fasádě několik přístaveb. Hodnotné jsou hlavně konstrukce pozdně barokní, které tvoří podstatu objektu - obvodové zdivo, klenby v 1NP a komíny, za hodnotné lze považovat i teracové podlahy v 1NP. Nacházejí se zde také architektonické prvky, které jsou vhodné k zachování - např. dveře nebo prvky vyskytující se v lázních (kohoutky, výtoky...). Při stavebně-technickém průzkumu bylo zjištěno, že hlavní příčinou vzniku trhlin je zemní vlhkost, která vzlíná ve zdivu a vytváří na omítce vlhkostní mapy. Hlavním zdrojem vlhkosti je pramen protékající pod objektem v klenuté štolě. Nedávná snaha o sanační úpravu pomocí nopové fólie a nářeru nedopadla úspěšně. Problém byl pouze přesunut do vyšších míst na fasádě. Další příčinou trhlin je rozdílná objemová roztažnost použitých zdících materiálů a prvků. Objekt je izolován pouze na stropě 3NP, krovy jsou nyní využívány jako sklady (bez zateplení).

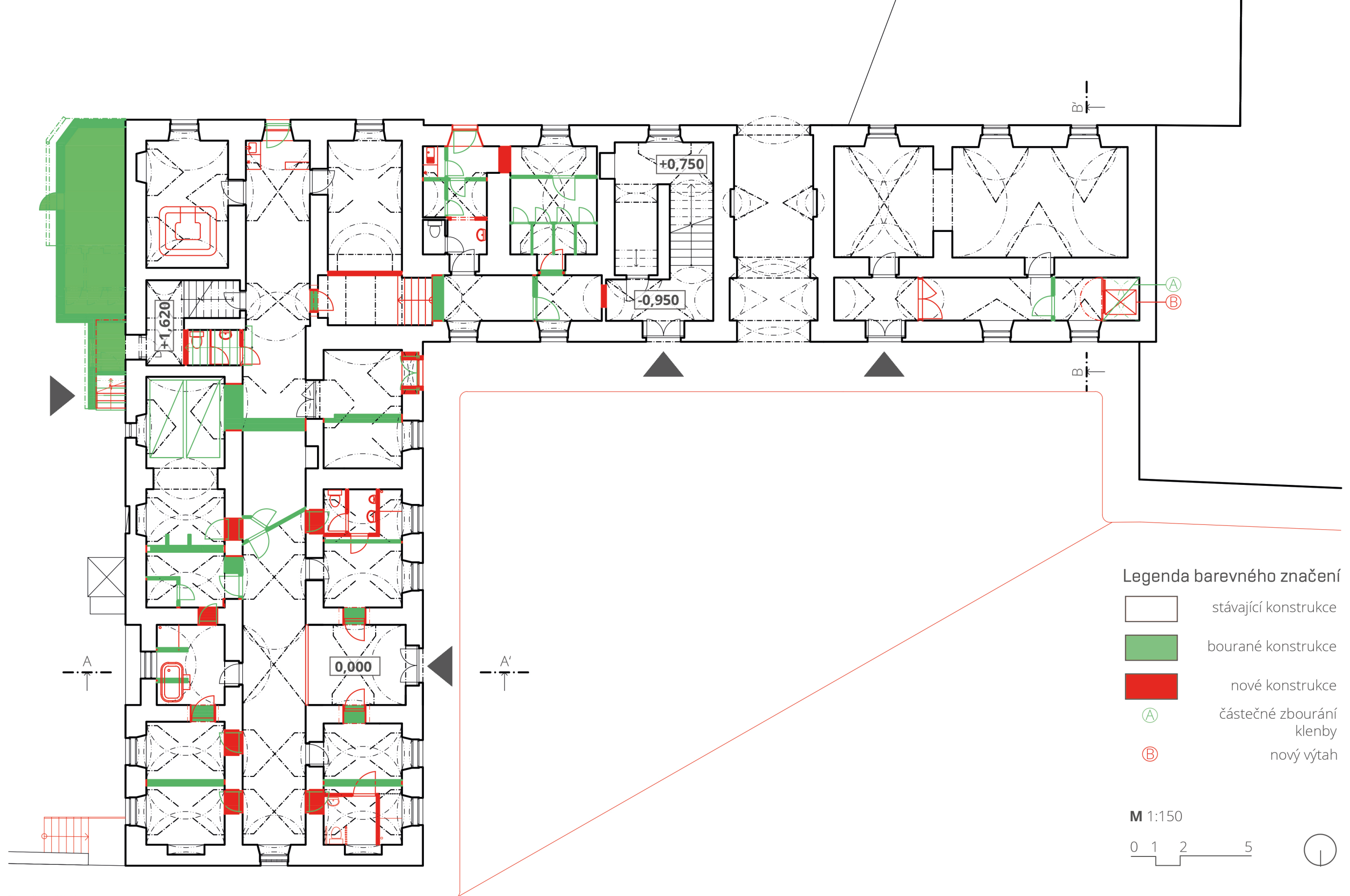
Provozní schéma

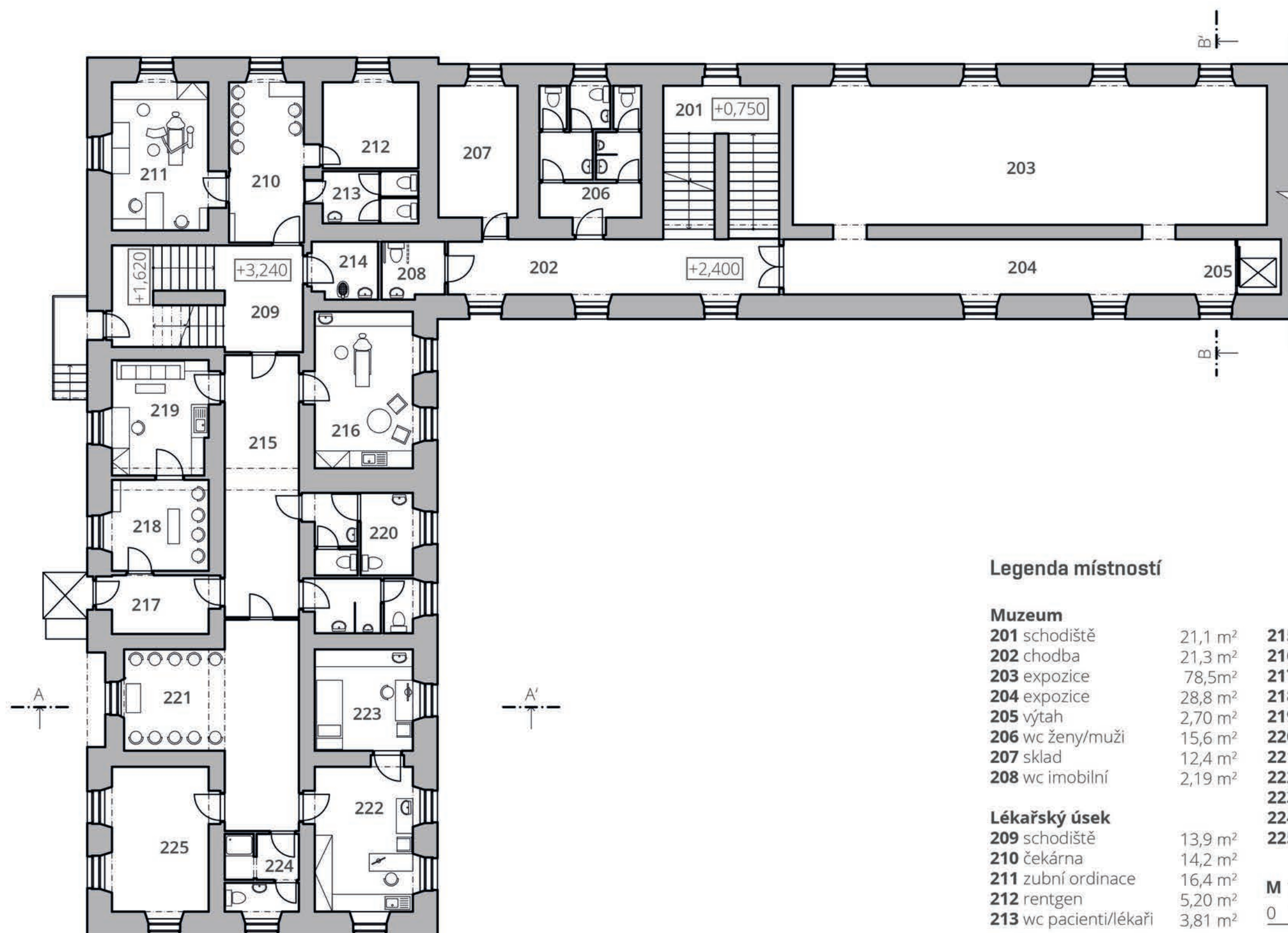

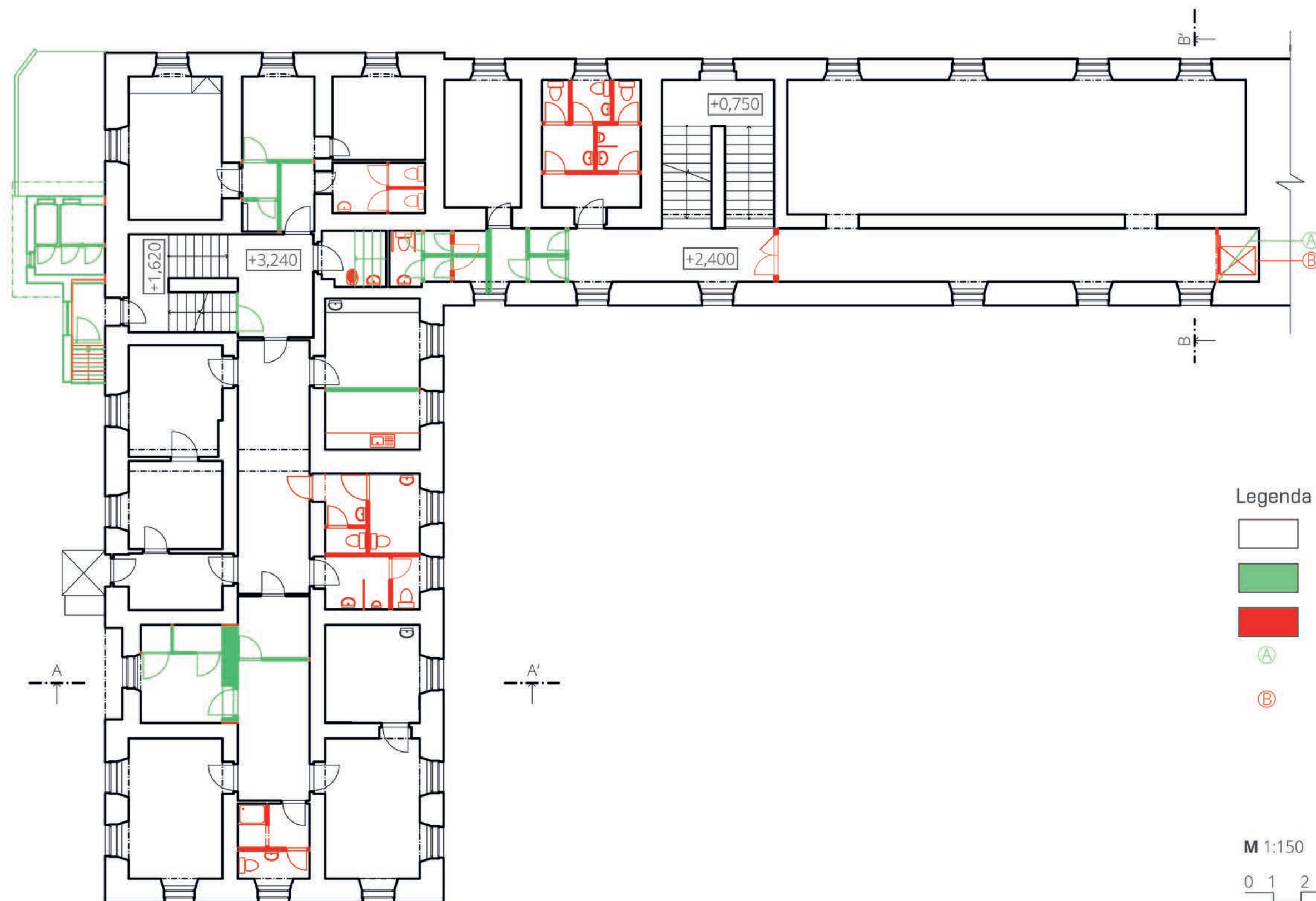
Hlavní body koncepce obnovy:

- snaha zachovat klenby, původní barokní zdivo, komíny, tvar mansardové střechy
- očištění od rušivých příček a přístaveb
- obohatit objekt o novou funkci - wellness
- připomínka tradice lázeňství
- u stávajících provozů objektu vylepšit podmínky užívání, zajistit bezbariérovost
- úprava fasády - připomenutí starých vrstev: šambrány, římsy, krytina

Legenda barevného značení

- stávající konstrukce
- bourané konstrukce
- nové konstrukce
- A částečné zbourání stropu
- B nový výtah

M 1:150

0 1 2 5

Legenda místností

Muzeum

301 schodiště	21,1 m ²
302 chodba	21,3 m ²
303 víceúčelový sál	125,8 m ²
304 výtah	2,70 m ²
305 šatna	8,93 m ²
306 wc ženy/muži	23,9 m ²
307 sklad	6,99 m ²

Byty

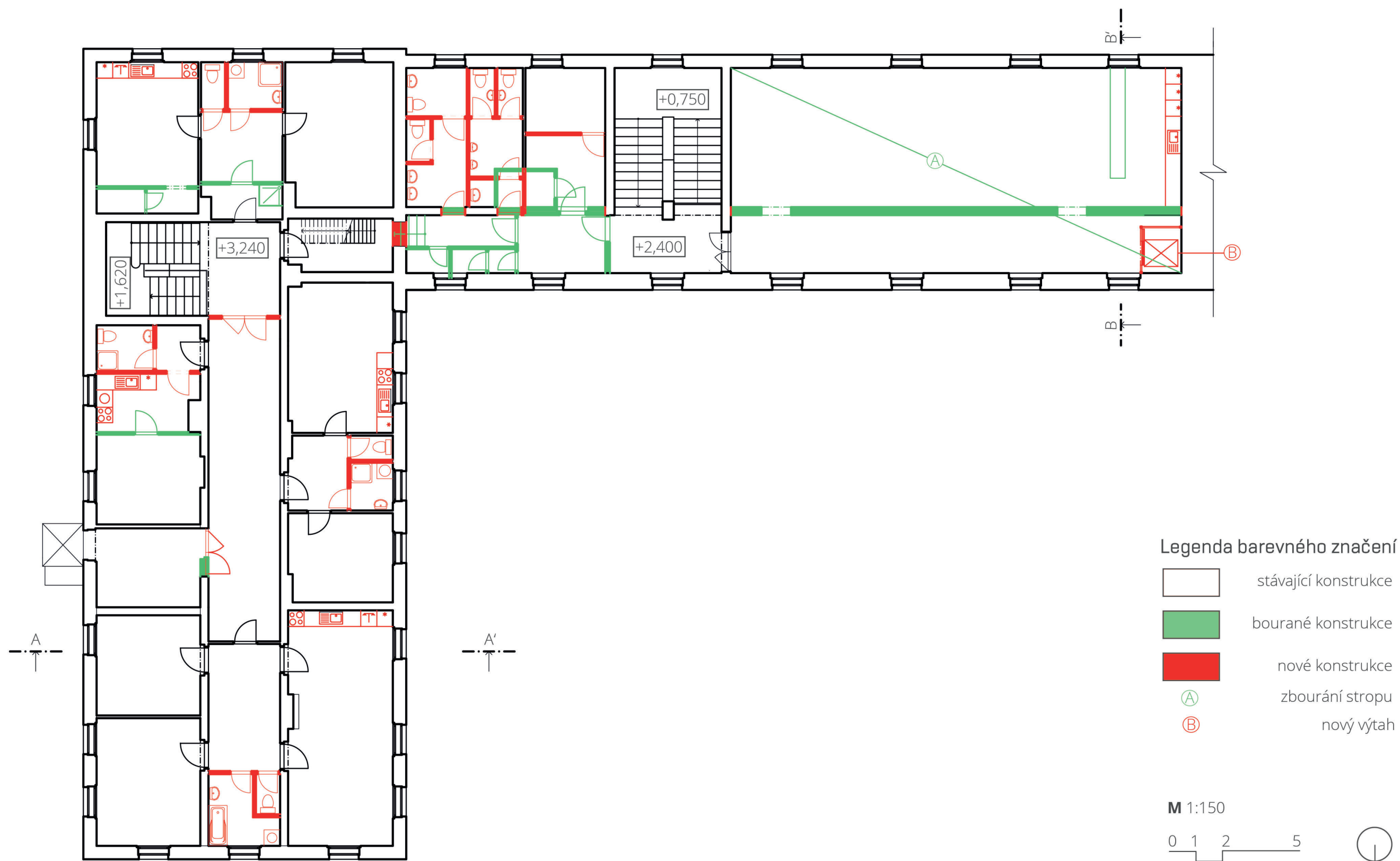
308 schodiště	18,9 m ²
309 schodiště	7,59 m ²
310 předsíň	11,2 m ²
311 koupelna, wc	5,20 m ²
312 ob. místnost s kuch. koutem	21,5 m ²
313 pokoj	21,2 m ²
314 chodba	32,3 m ²
315 chodba	3,81 m ²

316 předsíň	11,3 m ²
317 koupelna, wc	2,81 m ²
318 ob. místnost s kuch. koutem	3,60 m ²
319 předsíň	5,90 m ²
320 koupelna, wc	3,92 m ²
321 ob. místnost s kuch. koutem	21,5 m ²
322 pokoj	12,8 m ²
323 předsíň	12,8 m ²
324 koupelna, wc	7,99 m ²
325 pokoj	14,5 m ²
326 ob. místnost s kuch. koutem	34,5 m ²
327 pokoj	18,0 m ²

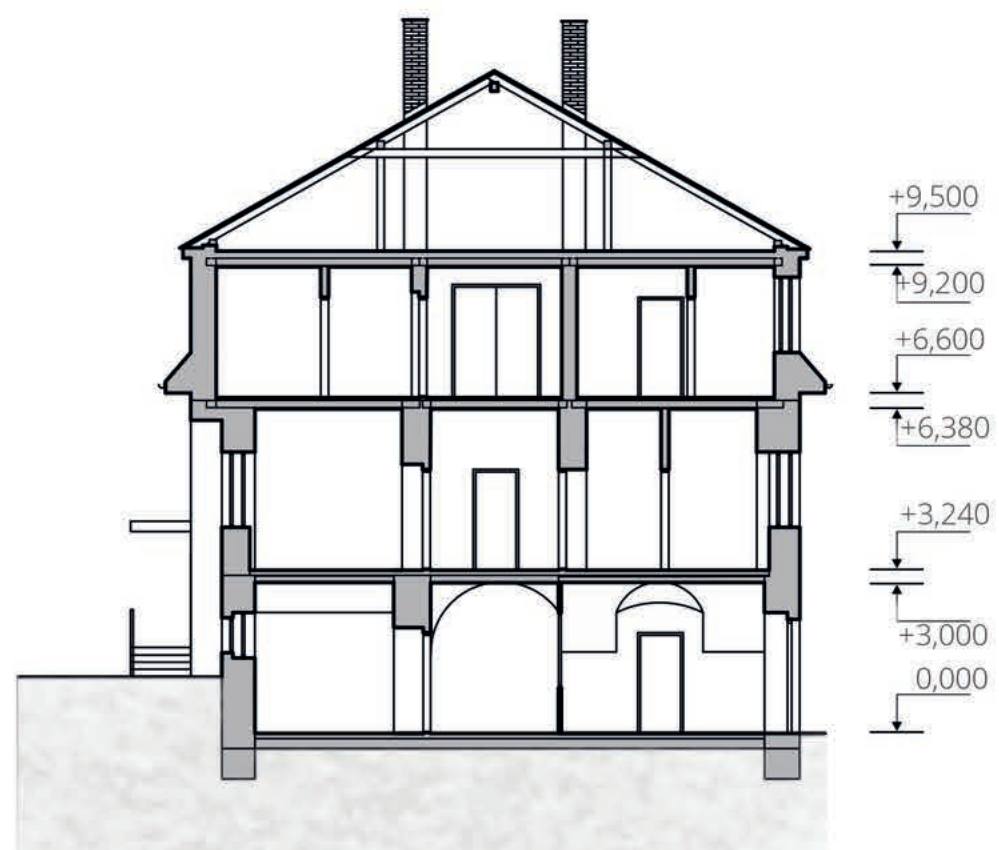
M 1:150

0 1 2 5

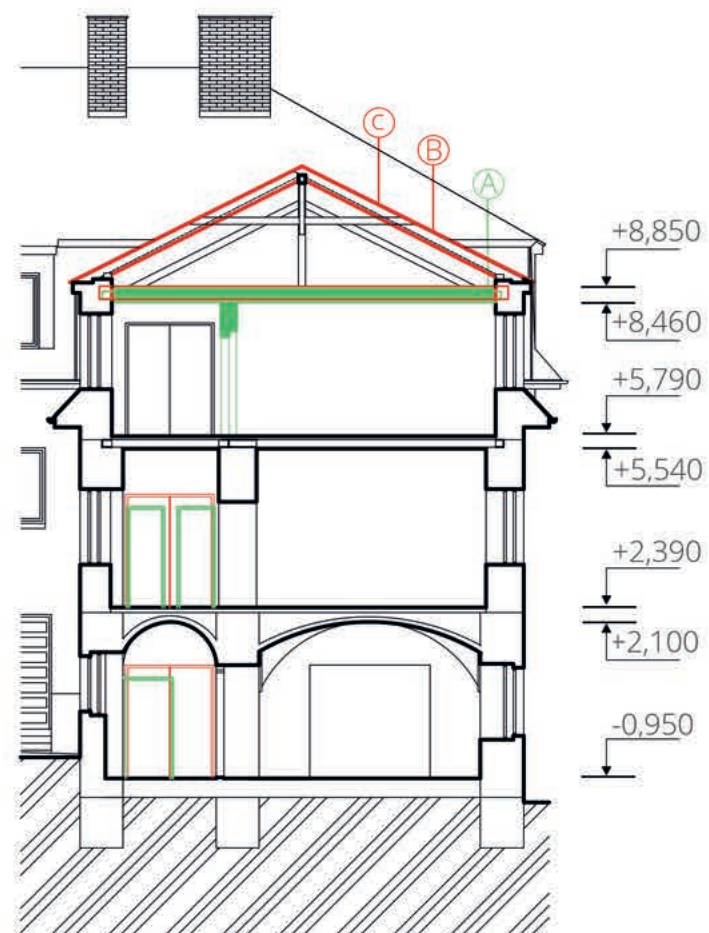
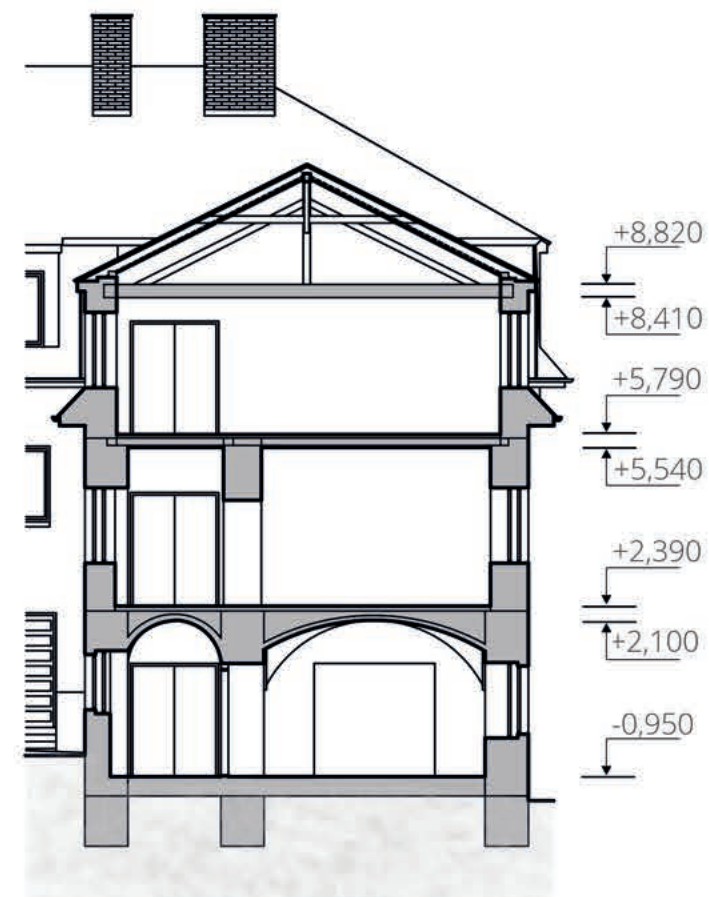

ŘEZ A-A'

ŘEZ B-B'

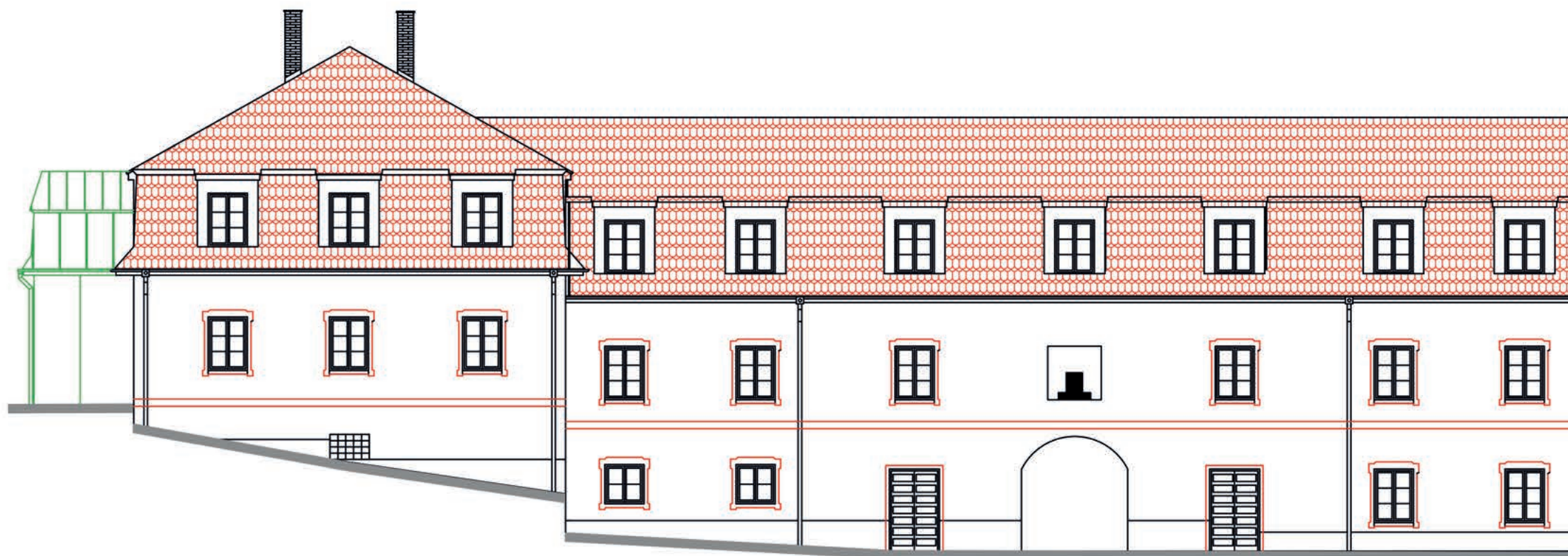
Legenda barevného značení

	stávající konstrukce
	bourané konstrukce
	nové konstrukce
A	zbourání stropu
B	nová krytina
C	nová izolace

0 1 2 5

M 1:150

POHLED SEVERNÍ

POHLED VÝCHODNÍ

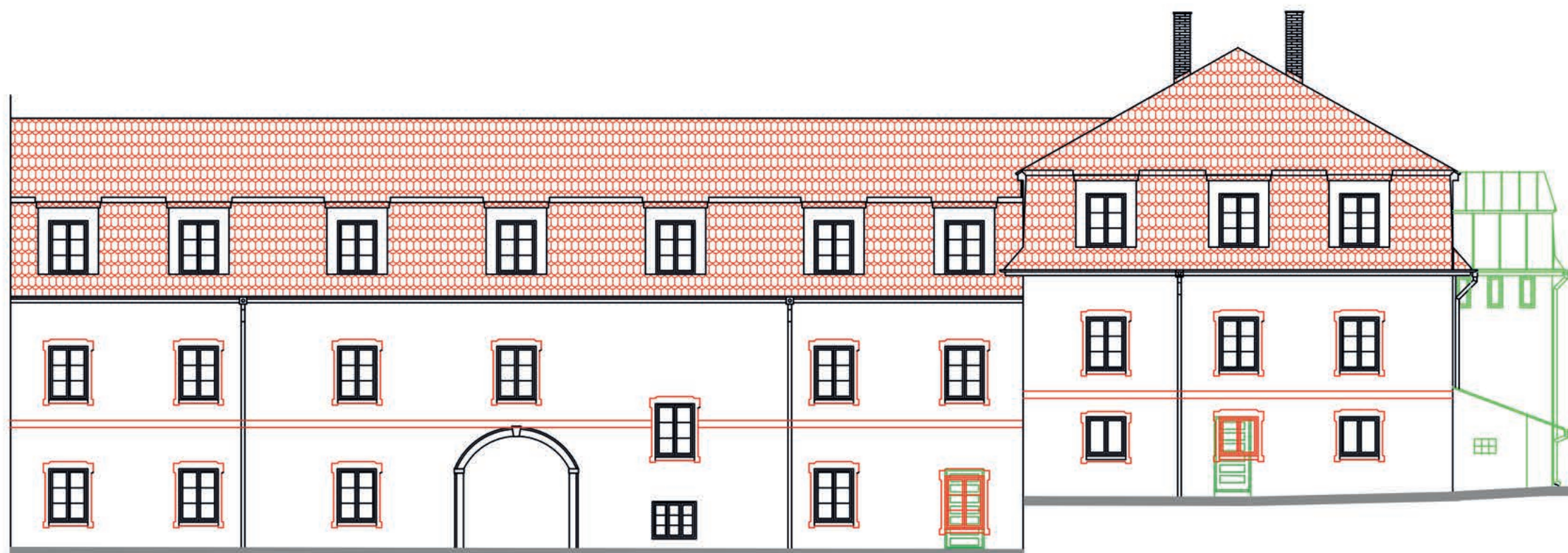
Legenda barevného značení

- bourané konstrukce
- nové konstrukce

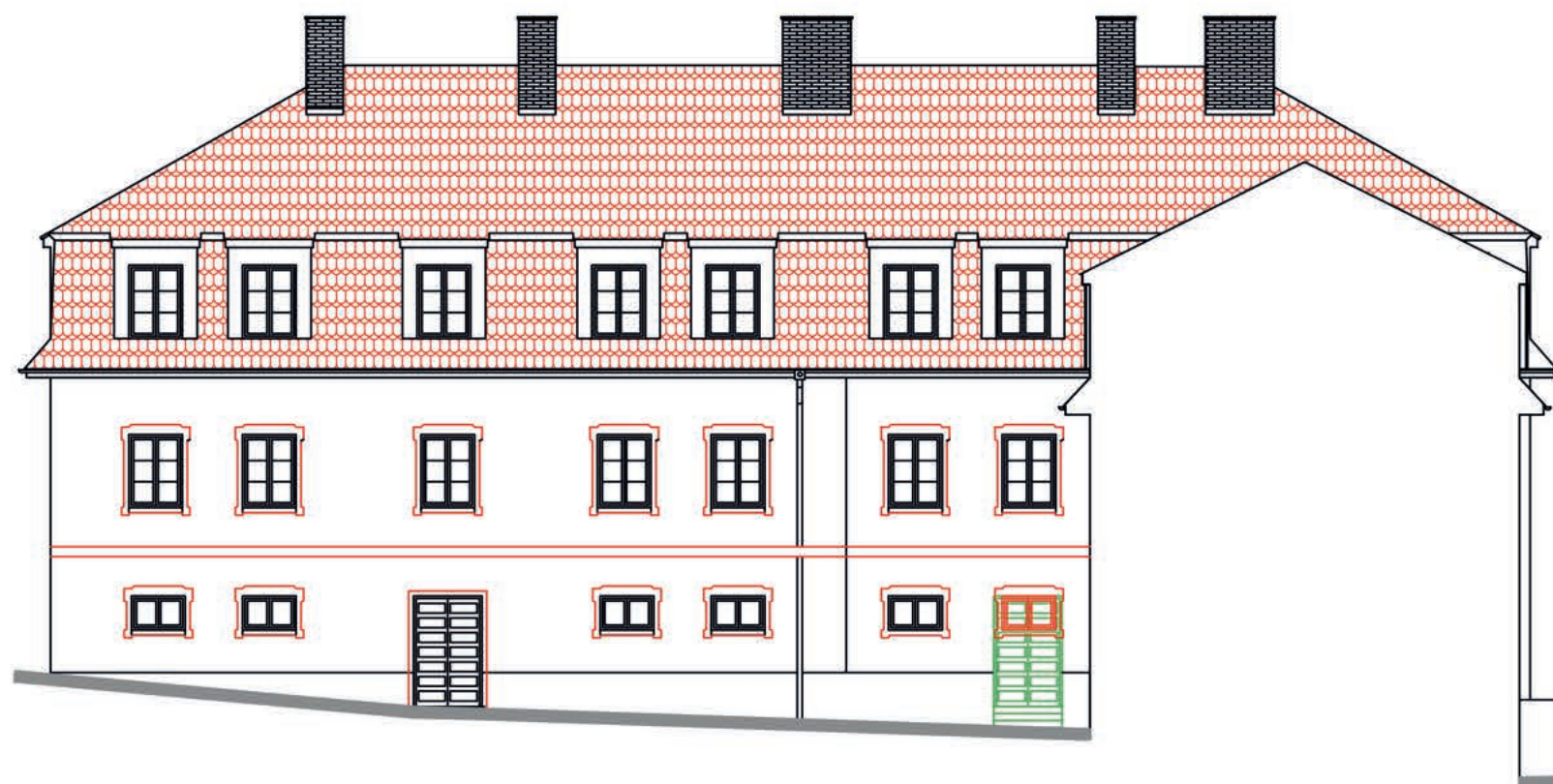
M 1:150

0 1 2 5

POHLED JIŽNÍ

POHLED ZÁPADNÍ

Legenda barevného značení

- bourané konstrukce
- nové konstrukce

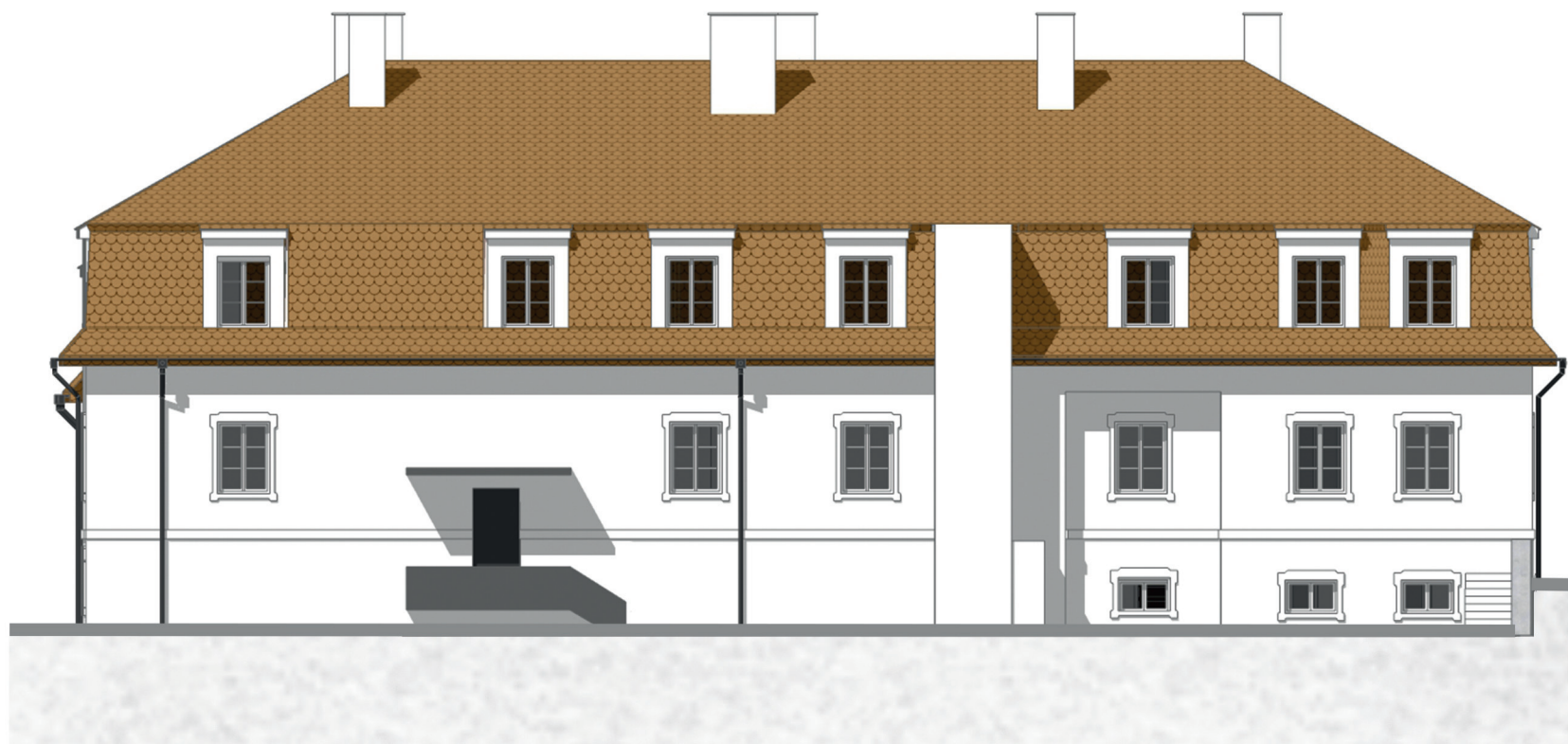
M 1:150

0 1 2 5

POHLED SEVERNÍ

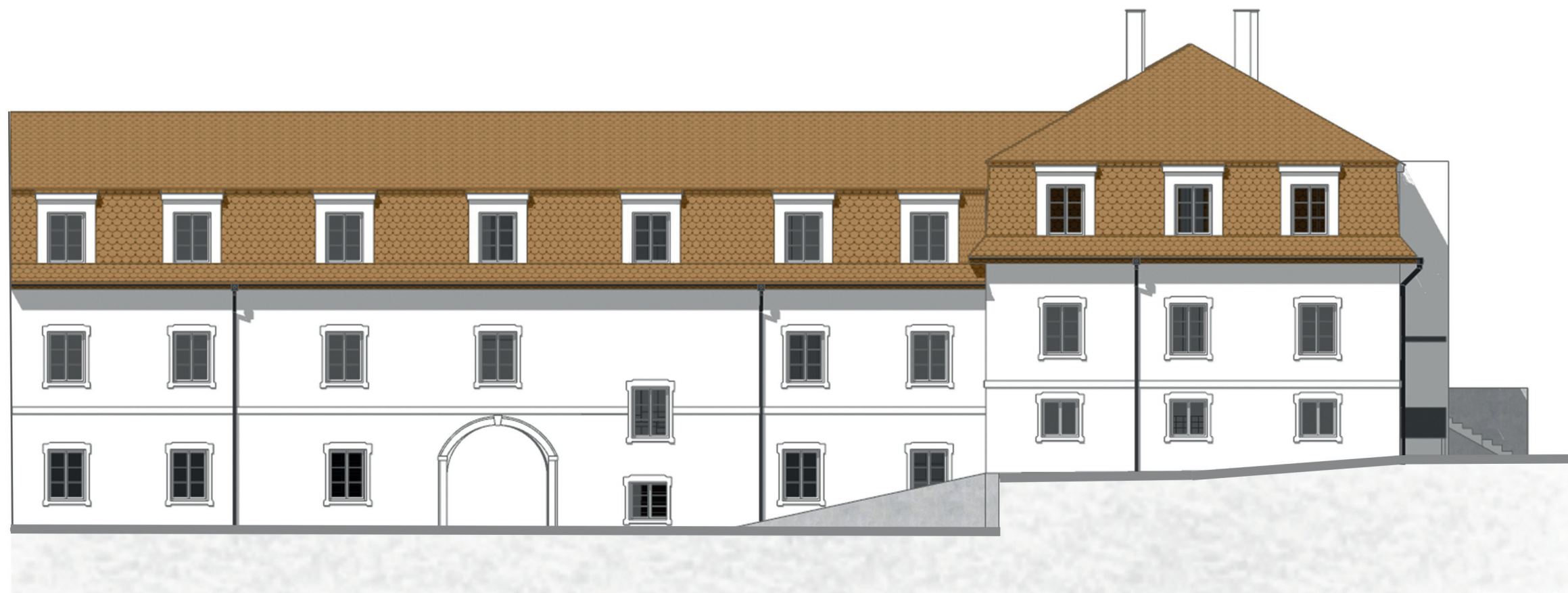

POHLED VÝCHODNÍ

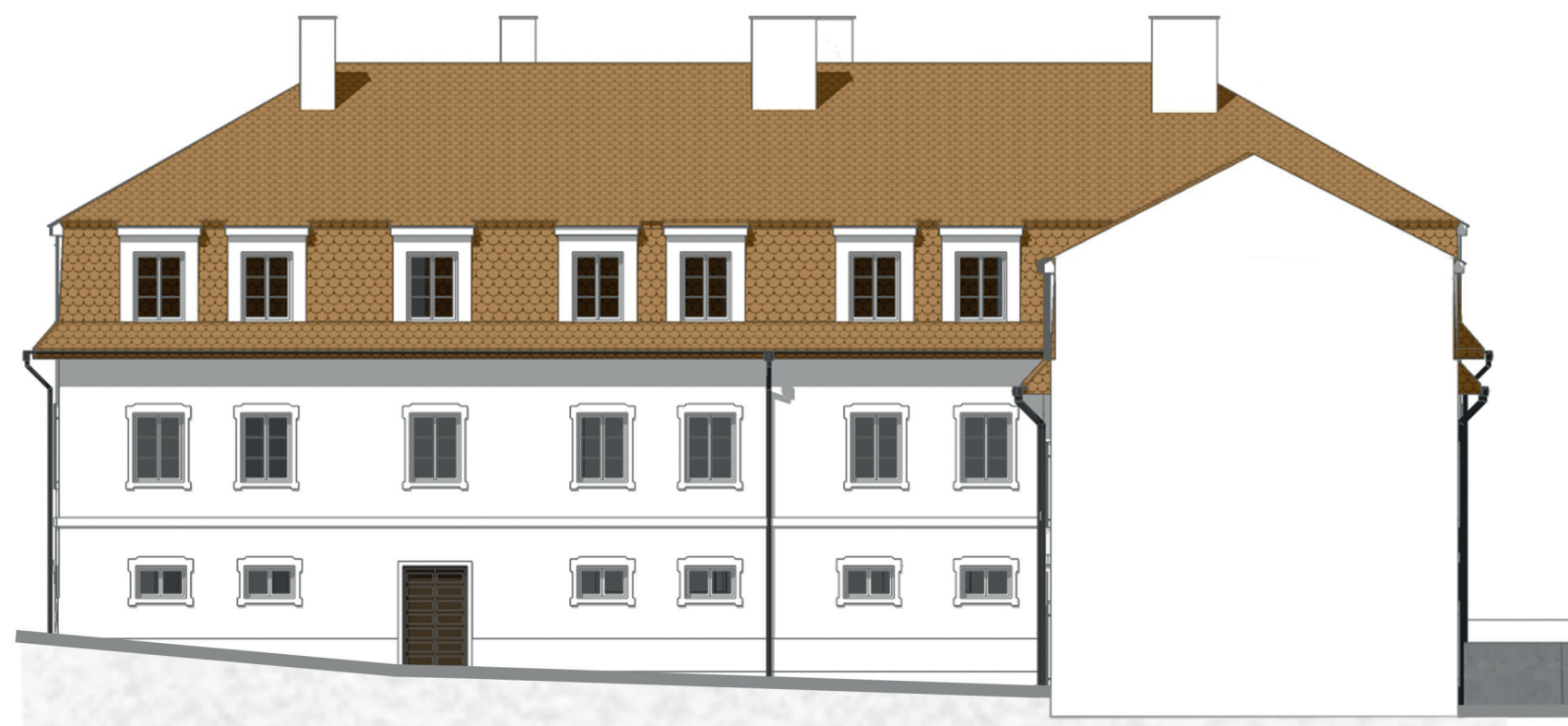

M 1:150 0 1 2 5

POHLED JIŽNÍ

POHLED ZÁPADNÍ

M 1:150 0 1 2 5

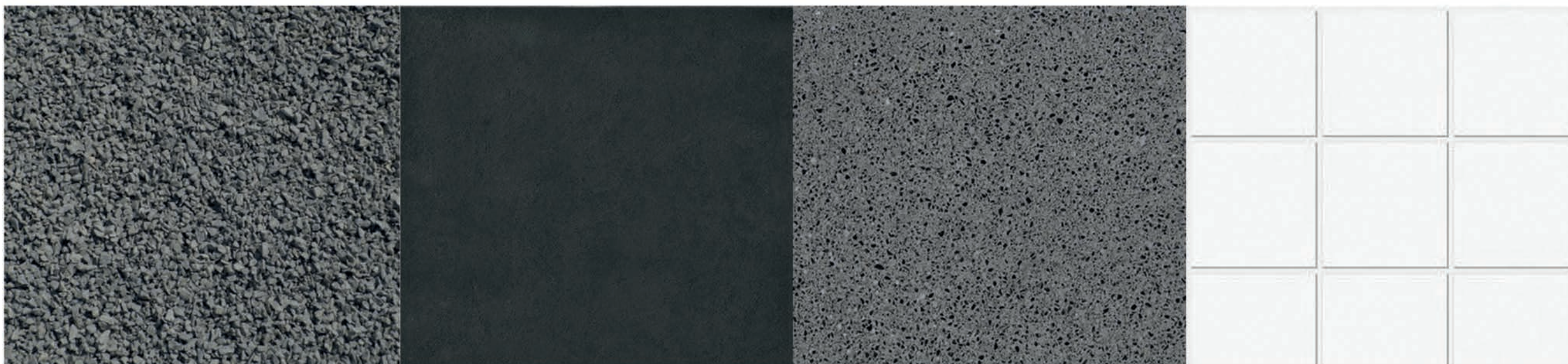

vápenná omítka - bílá

keramická střešní krytina

kamenná dlažba - žulové kostky
zpevněná plocha náměstí

pozinkovaný plech, lakovaný - antracitová černá
oplechování markýzy a schodiště

štěrk - ostatní zpevněné plochy

keramická dlažba protiskuzová antracitová černá
pochozí plocha u vstupu do objektu

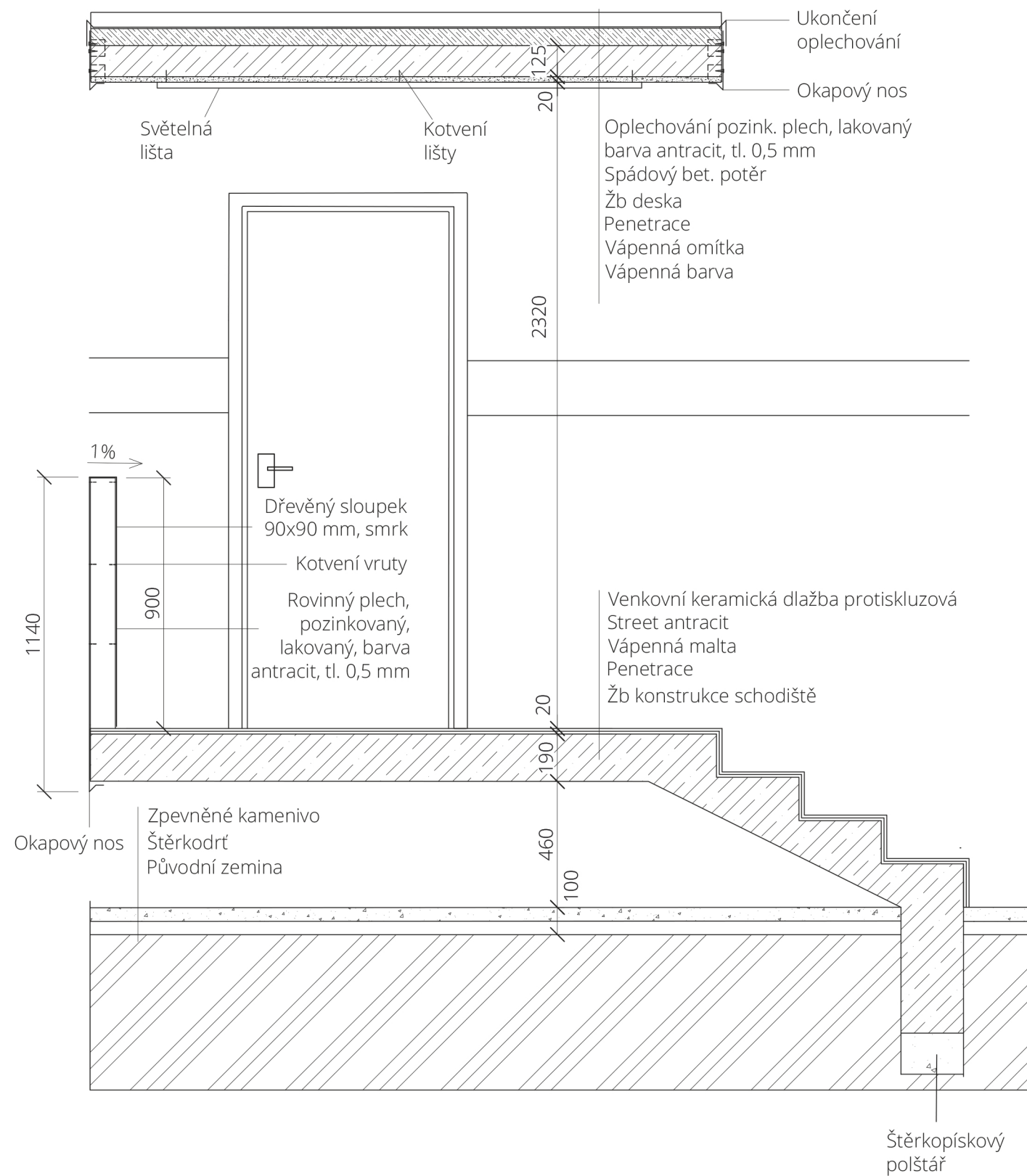
teraco podlaha/interiér

keramická dlažba - obklady/intriér
prostory wellness

Jedná se o nový vstup do části budovy se smíšenými lékařskými ordinacemi a byty. V tomto místě ve stávajícím stavu stojí přístavba ze 30. let. Ve svém návrhu je přístavba odstraněna a nahrazena jednoduchým vstupem do objektu chráněným markýzou. Na detailu dominuje především plech v antracitově černé barvě.

